

Píseň: S267 – Proč jen mlčíš, Pane + **modlitba;** **Čtení:** Mk 15, 33-47+16, 1-8

Milí přátelé,

dnes jsme vybočili z postupného probírání evangelia podle Marka. Nacházíme se ve velikonočním týdnu a na posledním setkání jsme se dohodli na přeskočení k samotnému závěru evangelia, tak k jeho centru: Ježíšově smrti a vzkříšení. Ani tentokrát nemohu podat za 30-40 minut vyčerpávající výklad, avšak to nejpodstatnější, doufám, zazní a bude srozumitelné.

Ježíšova smrt

Různá podání zdůrazňují různé aspekty dění kolem Ježíšova zatčení, soudu a popravy. Marek je ve svém podání velmi stručný a strohý, ostatně jako vždy. To pomáhá soustředit se na to nejpodstatnější.

Ježíš zemřel popravou na kříži po odsouzení za neprokázané rouhání. Je tedy popraven jakožto nevinný před lidmi i Bohem. Na smrt šel dobrovolně a zcela uvědoměle – měl možnost o velikonocích netrávit čas v Jeruzalémě, stejně jako měl řadu možností uprchnout nebo vyvracet obžalobu. Ani jedno však neučinil.

Ježíšova smrt je historicky prokázaným bodem evangelia, za to budme Hospodinu nesmírně vděční. I proto, že koncem 19. a počátkem 20. století řada lidí zpochybňovala historickou existenci tohoto Jošuy z Nazareta – což by mělo dalekosáhlé důsledky, pokud by v evangeliích šlo o pouze vyprávění mýticko-legendární. Zároveň je Ježíšova poprava na kříži *jedinou* historicky ověřenou událostí evangelijních vyprávění.

Ježíš zemřel zcela opuštěn. Žádný z učedníků, žádný zástup ani žádná z žen nejsou nablízku jeho potupné a bolestivé popravy. Ty ženy jsou sice alespoň „v povzdálí“, tedy někde v dálce, ale Ježíš o nich nemůže vědět. A neví.

Ježíšovo učení a reformační hnutí je rozbito, poraženo, rozprášeno. Ježíš prohrál – a jeho prohra a opuštěnost je tak veliká, že prožívá dokonce opuštěnost Bohem: „Eloi, eloi, lema sebachteni?“ (v. 34)

A dokonce jde jeho opuštěnost ještě dál: Ani na kříži mu nerozumí ti, co jsou přítomni jeho smrti. Na tom si dal Marek velmi záležet (v. 35-36). Mají za to, že Ježíš volá „jen“ Eliáše, ale on zatím volá samotného Hospodina. Tak je dokonáno tajemství Ježíše z Nazareta a odpověď na otázku: „Kdo to jen je?“ Vtělený Bůh, kterému lidé nerozuměli. Ani když umíral na kříži, lidé mu nerozuměli. A ti, co mu rozumět měli, protože s ním chodili a vše jim vysvětloval, nejsou přítomni vůbec ze strachu o své životy.

Avšak s Ježíšovým úmrtím se začínají dít věci netušené: Chrámova opona, oddělující nejsvětější svatyni od zbytku světa, je roztržena vpůli. Pomíjí podivná tma, jež přišla krátce před jeho smrtí. A konečně někdo Ježíšovi rozumí: Setník, který stál pod křížem, vyznává: „Skutečně to byl Syn Boží.“ (v. 39) Avšak až po Ježíšově smrti.

Ježíš pak byl pohřben jedním ze svých věrných – Josefem z Arimatie. Že se toto dění stalo posléze základem artušovské legendy a legendy o tzv. „svatém grálu“ nechme nyní stranou. Soustředme se na to, co začalo Ježíšovou smrtí: Tady začíná proměna lidí kolem něj. Po setníkovi pokračuje v důvěře a úctě v Ježíše také Josef z Arimatie, a dává Ježíše pohřbít do svého hrobu ve skále.

Pilát se pouze podivil, že Ježíš zemřel tak brzy – asi čekal víc, možná nějaký zázrak. Ježíš však byl, zdá se, tělesně docela houžvička. Odolný jedinec běžně umírá na kříži několik dní a nocí.

Hlubšímu rozboru textu samého (způsoby ukřižování, podstata, funkce atd.) se budu věnovat, až se k němu dostaneme, nyní se soustředme na velikonoční zvěst.

Význam Ježíšovy smrti

Význam Ježíšovy smrti není z evangelií zřetelný. Proč také, když v době sespání nejstaršího z nich se křesťané již desetiletí

scházeli neděli co neděli, aby oslavili právě tyto události. A připomínali si jejich význam také skrze nejrůznější dopisy.

Tak i my musíme nahlédnout do epištol, pokud máme pochopit, proč je v centru evangelia právě smrt Krista. A jaký má význam. Samozřejmě s následným vzkříšením, ale porovnejme, jak ze široka hovoří každý evangelista o procesu s Ježíšem i o jeho popravě, a jak stručně o dění po vzkříšení.

Základním významem Ježíšovy smrti je její funkce jakožto oběti. Kristus nás svou dobrovolnou a nelegální popravou smiřuje s Hospodinem. Tedy s Bohem, před kterým je každý z nás vinen už od počátku života, nevyhnutelně, tváří v tvář „staré smlouvě“ (myšlen Zákony = Tóra). Ježíšova smrt přikrývá naše hříchy („dostáváme odpuštění/smývá je svou krví“ atd.), např. Fil 2, 5nn; Sk 8, 32nn; Žd 9, 15nn; Iz 53, 1nn.

Tato oběť by nepřinesla kýžený efekt, pokud by nebyla zcela dobrovolná a u vědomí všech následků (Ježíšův zápas v Getsemani!). Tím méně by ho přinesla, pokud by Ježíš byl stejný hříšník jako my ostatní – proto je důležité znát také celek evangelijního vyprávění. Proto nestačí ani buď Ježíšův život, nebo pouze jeho poslední velikonoce. Je pro nás zapotřebí znalost a porozumění oběmu!

Protože se smrt zmocnila neviného (což nesmí, smrt je „mzdou za hřích“ – Jk 1, 15; Ř 6, 23), je zbavena moci a poražena. Řečeno mýtem: Jako Adam vpustil do světa smrt svým hříchem, tak ji Kristus svou obětí vypoklonkoval zase pryč.

Kristova smrt nás tedy vykoupila z našich provinění a dluhů vůči Bohu. Dala nám možnost nehřešit, žít spravedlivě, ale zejm. pochopit správně Boží „zákon“, tj. vnější a empirickou podobu Boží vůle. Činí z nás již ne pouze hříšníky, nýbrž „ospravedlněné hříšníky“ (Martin Luther).

Ježíšovo vzkříšení

Na tom však Hospodin neměl dosti. Chtěl prokázat mnohem více své milosti, moci a lásky. Tak se nespokojil s přijetím oběti jediného nevinného – Krista. Ale přiznal se k jeho činům a životu

tím, že ho vzkřísil z mrtvých. A ještě mu umožnil zjevit se svým blízkým, aby ti mohli konečně pochopit to, co setník pochopil již pod křížem: Ježíš Kristus byl a je Boží Syn. Je naším Vykupitelem a Zachráncem (= Spasitelem), je obětí za naše viny a zároveň je naší vstupenkou do Božího království a tak do vzkříšení, pokud mu věříme.

Proto takový důraz na Boží milost (protestantské: *sola gratia* (pouhou milostí) spolu se *sola scriptura* (pouhým Písmem) a *sola fide* (pohou vírou)). Už Ježíšova oběť a její důsledky jsou ovoce Boží milosti, bez ní by Ježíš nemohl naplnit, co, snad alespoň částečně, zamýšlel (= zůstat za všech okolností věrný Bohu). O to důležitější je Boží milost tváří v tvář vzkříšení – a nebo důvěře v něj. Je tedy na zamyšlenou, nakolik je v našich životech důležitá důvěra v Boží milost? A zda náhodou není v našem vědomí a jednání zastoupena mnohem méně než naše vlastní etické úsilí?

Boží milost jako abstraktní centrum Ježíšova vzkříšení na nás zřetelně vykukuje i z textu: Že mohl Josef pohřbít Krista byla velká milost. Že ho ženy mohly jít pomazat také. Stejně tak odvalený kámen, s nímž by ženy neměly šanci pohnout. Boží milostí je také posel v Kristově hrobě a že odvaha žen vytrvala dost dlouho na to, aby ho alespoň vyslechly, když už neměly dost odvahy zvěstovat, co viděly a slyšely (v. 8).

Posléze to není odvaha žen, co přinese zvěst o vzkříšeném. Je to vzkříšený Kristus sám („chodící Boží milost“), kdo přináší základní dobrou zprávu (= evangelium) Nového Zákona: „Bůh vás má rád dokonce tak moc, že vás vzkřísí z mrtvých, pokud mu budete věřit. Ne že vám ,jen‘ prokazuje pro člověka nepředstavitelé množství milosti už v časném světě. Ještě mnohem víc a lepšího má pro vás připraveno – tak pojďte za mnou!“

Stejně je snad nápadné, že o vzkříšení samotném nic nevíme. Nikdo nebyl od pátečního večera (tj. pro židy od začátku soboty!) do nedělního rána v Kristově hrobě. A ženy tam pouze nalézají mládence v bílém rouchu.

Nevíme, jak vzkříšení vypadá, jak probíhá, funguje nebo co to vlastně je. A možná bychom se nic nedověděli, i kdybychom tam namontovali kamery a fotoaparáty.

Mluvit o něm můžeme pouze v nejzazších symbolech a paradoxních výpovědích (např. „život po smrti“). O Kristově vzkříšení víme *pouze* ze svědectví těch, kdo se se vzkříšeným setkali. Tak to má být a je Bohem zamýšleno, a je to opět veliká milost, jinak by víra v Boha nebyla svobodným rozhodnutím, ale navzájem bychom se k němu nutili (což se, bohužel, stejně někdy stávalo...).

Tím méně pak víme, co se s Kristem dělo mezi smrtí a vzkříšením, ať už jde o jeho tělo či „duši“. Přijměme tento dar a nespekulujme nad tím nadarmo. Přijměme zvěst Písma: Kdo věří v Krista, bude spasen, jako byl spasen Kristus.

Význam vzkříšení

Vzkříšení tak umocňuje pozitivní význam Kristovy smrti. Pokud Ježíšova smrt byla „smírnou obětí“ (1J 2, 2) za hříchy všech lidí, pak Vzkříšení umocňuje tento důsledek na miliontou, řečeno symbolicky.

Nejen, že po Kristově vzkříšení je svět objektivně jiný – lidé jsou Bohem (z našeho pohledu!) přijímáni jako ospravedlnění hříšníci, ne pouze jako hříšníci. Každý má naději a možnost nehřešit. Každý v symbolu svého křtu začíná znovu a s čistým štítem. Po Kristově vzkříšení je svět jiný také subjektivně – i já mohu doufat ve své vzkříšení, tj. že „nezemřu navěky“, ale že zemřu jen dočasně.

Vzkříšení tak zcela převrací základní nastavení časného světa: Tvá přítomnost, tvá existence, je definována tvou minulostí, je jejím plodem, je jí určena. Vzkříšení mění tuto základní lidskou situaci na: Už ne, pokud věříš Kristu, je tvá přítomnost definována tvou budoucností, je plodem tvé budoucnosti, ta určuje tvou přítomnost. A touto budoucností je Boží království a vzkříšení.

Neboli: Pouze s důvěrou v Krista můžeme pustit z hlavy, co bude po smrti. To už jsme vyhráli, tam je rozhodnuto. Tím jsme

osvobození nejen k „plnění Boží vůle“ (do níž patří také radost, pokoj a odpočínutí – srv. Desatero!), ale také jsme osvobozeni od sebe samých, svého lidství, genetiky, kulturního a historického dědictví našeho okolí atd.

Také, pokud věříme v Kristovo a tak v naše vzkříšení, můžeme se tady rozdávat, obětovat a sloužit Bohu. A mnohem více a déle, neboť tento svět není to hlavní ani nejpodstatnější v čase našeho bytí. A my čerpáme sílu i formu služby z budoucího Božího království. A tak z uvědomění, že časný svět a život je pouze jednou, a razantně kratší, částí lidské existence (věčnost není čas protažený do nekonečna, ale místo a čas mimo pravidla času a prostoru).

Proto Ježíš vysílá své učedníky a vypadá to, jakoby je nabíjel „superschopnostmi“ (Mk 16, 17-18).

Závěr

V událostech posledních velikonoč Ježíše Krista tak bylo lidem finálně zjeveno, jak má vypadat časná lidská společnost. Má být plná porozumění, lásky, milosti, vzájemné pomoci, přijímání ale také „spění k dokonalosti“ v rozumovém uchopování Hospodinova jednání i ve „spění k dokonalosti“ v našem jednání.

Každý člověk tak dostal možnost žít život plně, radostně, spokojeně, pokojně, spravedlivě a přitom naplněně, od prvního do posledního dne na tomto světě.

Řečeno velmi zjednodušeně: Svět je krásné místo k životu. Ale lidé z něj velmi často dělají skutečné peklo. Avšak Hospodin nám dal směrovky, jak z toho ven (Zákon), a když to nestačilo, sám přišel ve svém Synu, aby splatil naše provinění a zmocnil nás k plně svobodnému životu v důvěře Hospodinu zástupů.

Hezky to vše shrnuje např. 1Kor 15.

Rozhovor; Píseň: EZ693 – Ježíš hříšné přijímá + MP